

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 100 Lei. — Șase luni 50 Lei. — Trei luni 25 Lei. — Pentru străinătate un an 180 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 2 lei pentru odată dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegrafului Român», Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Pe drumuri nouă la viață nouă

În pedagogia mai nouă se observă lămurit, cum năzuește spre viață o direcție nouă, anume: direcția educativă bazată pe muncă pozitivă.

Războiul ce s'a scurs, ni-a dat probe indiscutabile că statele erau transpuse în lumea rațiunii și, de acolo, de pe culmile științii inspirate de rațiune, au așteptat rezolvarea diferitelor probleme sociale, politice, economice și spirituale.

Se știe că școala epocii trecute era a instrucției, școala care vorbea mai ales minții, intelectului, — în vreme ce inima era mult neglijată.

Pedagogia mai nouă a ajuns la convingerea că știința intelectuală ajută de fapt la rezolvarea fericită a multor probleme de viață, — dar tot ea poate fi și mijloc de distrugere socială, politică sau morală, conform scopului pe care-l servește.

Scopul nobil și uman va trebui determinat de minte sau rațiune inspirată de inimă, căci numai așa se pot dezvolta oameni adevărați cu bogată forță morală.

Așa se explică năzuința pedagogilor de-a introduce în școală curent nou de creștere, curentul creator de fapte nobile, umanitare, curentul de muncă pozitivă, civilizație și cultură reală, curentul *educativ*. Căci zice un mare pedagog: *Deschideți ferestrele să intre viața în școală, și ușa școlii ca să intre școala în viață!*

Scopul meu nu este a vorbi aici de școala propriu zisă, ci — ca slujitor al

altarului — am sulevat această direcție nouă ce-și caută intrarea în școală, ca prin analogie să ne oprim și asupra bisericii, care asemenea este o instituție de creștere și cultivare.

Biserica, din punct de vedere a creșterii și educațiunii, este școală publică.

Ea, deși e depozitara evangheliei Mântuitorului, deci ale celor mai sublime învățături de viață și cultură, totuși această școală, în cursul vremurilor, n'a fost lipsită de influința formațiunilor sociale, a direcțiunilor științifice și a ideilor care stăpâneau după vremuri societatea omenească.

Așa fiind, bărbații cari au condus această corabie, s'au folosit de diferite metode întru împlinirea misiunii lor.

În epoca instrucției pure au inaugurat și ei instrucția mai ales, tâlmăcind diferite dogme de credință și învățături morale.

Astăzi, — când egoismul crește văzând cu ochii, materialismul e scop al vieții, indiferentismul religios-moral stăpânește aproape întreaga societate omenească, — se impune alegerea altor metode de propovăduire, se impune un spirit viu, care să paralizeze direcția greșită.

Lucrul s'a început. Biserica prin oamenii săi a impus apostolatul, propovăduirea adevărului creștin prin cuvânt, știind că «credința este din auzite, cele auzite vin din cuvântul lui Hristos; cum vor auzi deci fără propovăduire?»

Inceputul e bun și frumos. Dar mult mi-i teamă că nu duce la scop, lipsind aplicarea.

Prin faptul că un învățător trebuie să facă intuiție, analiză, sinteză și aplicare în și afară de școală, el dă garanță că munca sa atinge ținta și elevii ajung oameni harnici, cu dor de muncă pozitivă în viitor.

Legătura sufletească dintre învățător și popor, prin felul acesta de muncă teoretică-practică, se întărește zi de zi și școala își câștigă aureola binemeritată.

Biserica, prin propovăduirea adevărului numai prin cuvânt, face intuiție, analizează sinteză, — dar nu trece la practică, la faptă, — ș'atunci face simplă instrucție și mai departe.

Rațiunea trebuie inspirată de inimă, adevărat sufletului trebuie să i se dea întregitate, căci numai rațiunea influențată de inimă dă avântul, entuziasmul, și e gata de fapte umane.

Voința trebuie să se miște de puterea rațiunii inspirate de inimă, atunci vom avea energia, din care ca o apă lină vor curge faptele mari creștinești.

Eată deci că numai așa putem oprî curentul stricacios ce ne s'apănește, numai așa vom deveni din religioși ce sântem credincioși, — căci mai ales credincioși ce-rem.

Predica singură nu ajunge, ori cât de înălțătoare ar fi ea, și ori câte cunoștințe retorice am posede: căci, zice Grigorie Dialogul: «Cuvântul se perde, când nu e ajutat de faptă».

Din contră, lucrează cum vorbești, și mai ușor mă vei îndrepta, căci mai tare este glasul faptei, decât al gurii, ne spune alt dascăl al bisericii.

FOIȘOARA

Omagiul Academiei Române către Suverani

Au apărut, tipărite — după indicațiunile Academiei Române — de Cultura Națională:

«Cuvântările Maiestății Sale Regelui Ferdinand I către Academia Română, 1890—1921».

Volumul cuprinde:

Omagiul Academiei către MM. LL. Regele și Regina cu ocaziunea încoronării;

Cuvântările Suveranului, șapte cu totul, rostite la deosebite ocazii în ședințele Academiei ținute între anii 1890 și 1921.

Publicațiunea Academiei este împodobită cu frumoase chenare, alese din vechile noastre cărți bisericești, și anume din «Indreptarea legii» (1652) și din Biblia dela 1688; o inițială este din Triodul Pentecostar dela 1550; iar finalul, de josul paginilor, din Noul Testament, A-ba-lulia 1648. — Eată una din aceste cuvântări:

În ziua de 14 Mai 1919, cu ocaziunea sărbătorii jubileului de 50 de ani al Academiei, M. S. Regele, deschizând ședința, rostește următoarea cuvântare:

Evenimentele războinice ne-au împiedecat, să prăznuim așa cum am fi dorit, în anul 1916, jubileul Academiei Române. O putem face azi cu inimă recunoscătoare către Pronia cerească, căci visul atâtor generații de vrednici români s'a împlinit. Am venit dar cu o deosebită bucurie în mijlocul Domniilor Voastre, împreună cu Regina și cu Principele Moștenitor, ca după acești ani de lupte grele și mari să reluăm firul însemnatelor preocupări de cultură ale Academiei Române, sărbătorind roadele unei activități de jumătate de secol.

În lupta sfântă pentru unirea tuturor românilor, Academia Română și-a avut partea ei importantă pe terenul cultural; de aceea, izbânda Țării este și izbânda ei. Când din imboldul lui N. Kretzulescu și al lui C. A. Rosetti s'au pus bazele Societății literare cu scopul de a se ocupa mai ales de limba și literatura română, alegerea întâilor membri ne arată gândul de înalt patriotism ce a călăuzit generația din 1866, care, bine încredințată că numai

pe baza unității de limbă și cultură se poate clădi trainic viitorul unei națiuni, a reunit în cercul restrâns al viitoarei Academii pe bărbații luminați din toate ținuturile românești, și astfel România Mare de azi își găsea de o jumătate de secol patria comună sub acoperișul tânărului așezământ.

Aruncând privirile asupra istoriei noastre, rămânem uimiți, cum neamul românesc a putut ieși biruitor din atâtea greutăți, din atâtea primejdii, și cum n'a fost înghițit de prăpastia ce adeseori se deschidea în drumul lui. Citind și recitind însă poezia populară, găsim cheia acestel extraordinare puteri de împotrivire. În doinele și cântecele lui se oglindește toată durerea acestui popor, care cu atâta trudă s'a luptat cu vremurile întunecate ce stânjeneau sborul lui spre soare, dar în clipele de cele mai negre restrîște tot din poezia populară trôgea nădejdea într-un viitor mai teric, în ea găsea forțe nouă ce-l îmbărbătau în lupta uriașă pentru

Evangelhia trebuie deci, fără zăbăvă, să intre în viață, traducând cuvântul în faptă, atât în sinul individului, cât și al familiei și societății.

În acest scop se cere sfortarea minții și a inimii deopotrivă, întru a pătrunde cât mai adânc în înțelepciunea și duhul evangheliei, ș'apoi imediat încadrarea voinei de-a realiza în viață adevărurile creștine.

Prinzând chestiunea din această latură, vom pune la cale — prin diferite instituții ca: reuuni de ajutor la diferite năpăstui, fonduri de bucate cu scop de ajutor și împrumutarea celor obiditi, monumente etc. — cea mai vie organizație, cea mai cimentată legătură și fletească între noi și Isus, între biserică și popor.

Bazați pe această organizație, din care vor izvoră fapte nobile creștinești, vom câștiga mereu dorul și puterea de a munci, ear poporul, din materialist ce este din indiferent și ireligios, va câștiga energia faptei, devenind prin faptă credincios adevărat.

Să deschidem deci ferestrele bisericii să intre viață, și ușle ei să intre școala în viață.

Pr. A. Ștefan

Inaltul cler gr.-cat. și încoronarea

P. S. Sa episcopul Roman al Orăzii-mari se ocupă în revista *Legea Românească*, de atitudine prelatilor gr. cat. români la sărbătorile dela Alba Iulia. P. S. Sa constată, între altele, următoarele, făcând în același timp un apel la unire:

«Inaltul cler unit cu Roma n'a luat parte la actul religios al încoronării oficiat de înaltul cler ortodox, ci aștepta pe tribunele de afară actul de stat al încoronării, împreună episcopii romano-catolici, în frunte cu nuntul papal Marmaggi, care a demonstrat prin a nu sta la postul lui diplomatic, ci la postul impropriu de șef al clerului catolic, în vreme ce toți șefii celorlalte confesiuni minoritare au asistat la actul religios în biserică.

Istoria se repetă. După retragerea turcilor din Ardeal își începe Roma catolică expediția de cucerire prin armata neagră a iezuiților de pe vremea lui Baranyi. Acestora le succede a ne diviza bisericește, dar numai în patru puncte dogmatice, cu expresa declarație că vor rupe pecețile dacă li se va cere mai mult.

Înaintașii se închinau în două biserici, dar în suflet aveau un singur ideal național, care îi

existență. În ea se poate celi, ca într-o carte deschisă, toată gândirea, toată simțirea, întreagă filozofia, atât de simplă și totodată atât de adâncă, a unui popor care azi ca plugar trage brazda cea adâncă în ogorul său, punând într'însa toată nădejdea anului, mâne ca ostaș credincios țării și tronului, făcând scut din pieptul său, luptă și moare ca un erou cu un zâmbet pe buze. Am urmat la muncă pașnică pe acești copii ai unui sol roditor și am admirat răbdarea lor; i-am văzut în luptă și am binecuvântat avântul lor; dar când pe front am ascultat doinele lor, atunci în inima Mea s'a înțipt încă mai tare convingerea neștrămutată că un popor care în toiul luptei își talmăcește cugetul și simțirea în versuri, că un atare popor nu poate pieri. Și multe dintre aceste poezii, culese sub bubuitul tunului, sânt așa de frumoase ca cugetare și ca limbă, că ele merită să fie cunoscute mai pe larg.

Academia Română, prin menirea ei, era chemată să fie păzitorul credincios al limbii și al culturii naționale, în timpul când întemeietorul dinastiei, atât de strâns legată de institutul nostru științific, își închina toată munca pentru câștigarea ne-

ținea strâns într-o unitate națională. După retragerea puterii ungurești din Ardeal, clerul unit de astăzi însă se separează de corpul național și se încadrează în minoritatea rom. cat., cu care se refugiază pe exterioritatea nuntului papal în România răscumpărată de scump sângele fiilor ei. Se începe noua expediție a iezuiților papali. Sântem în ceasul al unsprezecelea al ispitelor noi, să ne dăm seamă de urmările acestei îndepărtări, când națiunea ne chiamă la unitate. *Poporul românesc nu poate avea două suflete, — unul străin, și unul românesc.* Fraților, locul vostru este între noi, iar nu între dușmanii țării. Patriotismul ne chiamă, ear mântuirea sufletului nu ne oprește de a fi una în gândiri și simțiri când patria ne cheamă».

Chemare

„Asociația de Propagandă pentru solidaritatea națională și socială a românilor“

Trecem prin vremuri grele.

O simplă privire împrejur ajunge ca să ni-o ștate.

La Răsărit, la Apus, la Miazăzi, duhul pierzător al anarhiei sbuciumă sufletele vecinilor. Pe ferestrele casei noastre se văd cum joacă luminile roșii ale Sturnaliilor comuniste și cum pândesc în umbră fantomile tragice ale nedreptății seculare, ce nu se poate deprinde cu gândul că i-a apus pe vecie steaua.

Și, în acest timp când toată iubirea noastră de neam, toată capacitatea noastră de muncă și de jertfă abia ar fi de ajuns spre a face față greutăților; — ce se petrece în propria noastră casă, în mândra casă părintească ce ne adăpostește, în sfârșit, pe toți, laolaltă și liberi?

Există oare, acea coeziune de granit, mai tare ca toate valurile și vânturile, între membrii aceleiași familii naționale, aceea organică «simbiosă» între clasele ce alcătuiesc împreună marea ființă morală care e neamul românesc? Există aceea invincibilă solidaritate națională și socială, fără de care nu se poate închipui păstrarea și prosperarea unui popor și unui stat ca al nostru? Este acel nobil și mământ de respect, de adânc și nemărginit devotament religios față de simbolul însăși al vieții noastre de stat, — Coroana?

Din nenorocire, e altfel.

Aproape nu e colț al României-Mari, unde să nu miște speța odioasă a patrioților cu condții, unde să nu roiască gârgăunii celor mai deșanțate și criminale propagande subversive, unde naivitatea și inexperiența poporului să nu fie exploatare, odată cu munca și punga lui, unde glasuri care nu sânt ecoul nici unei conștiințe să nu răsune șgomotos ori să nu șoptească perfid, zădărând răni, asmutând ambiții, aprinzând patimi, unde demonul urii și zizaniei să nu samene din b lșug leghina lui în brazda pregă-

târării și clădirea regatului, sprijinit fiind în opera sa de o pleiadă de bărbați luminați, dintre cari un număr însemnat au fost podoaba acestei învățate adunări. Dumnezeu a binecuvântat munca Domniilor Voastre; atât de roditoare pe terenul istoric, științific și literar. Semințele aruncate, cu credință și cu dragoste, în ogorul întelenit al culturii românești, în curgerea de jumătate de veac și-au adus rodul însuțit. Ear lupta pentru unitatea limbii ne-a condus prin vitejia ostașului român la sfărâmare granitelor vitrege dintre frați și la întregirea statului român în hotarele sale firești până la marginile graiului românesc. Doina de jale a marelui poet Eminescu:

«Dela Nistru pân' la Tisa

«Tot românul plânsu-mi-s'a!»

a vrut Domnul să se preschimbe în cântec de vitejie și de biruință. Au căzut lanțurile care ne împedecau mersul liber, s'au prăbușit hotarele care ne înnăbușiau, respira-vom în voie și mai larg, după măsura întregului nostru neam.

Dar față de acest mare eveniment istoric al realizării visului de unire națională a tuturor românilor în același stat, și

tită cu atâta sudoare și stropită cu aghiasma sfântă a sângelui, cercând să sfășie unitatea sufletului românesc otrăvind relațiile dintre copiii aceleiași patrii, aruncându-i ca dușmani fără cruțare pe unii asupra altora, — tocmai în ciasul primejdiilor, în care unirea, concordia lor e mai imperios necesară. Și, — jalnică incununare a unei situații, pe care istoria o va osândi cu aceeași asprime, cu care o osândește astăzi, indignată, conștiința românilor întregi, la Alba Iulia, în clipa însăși a încoronării Suveranilor, spectacolul respingător al prefacerii unui act național și istoric de o unică măreție într-o mechină controversă politică și confesională.

Antagonisme sociale, rivalități politice, dihonii confesionale, pe lângă toată pulberea desfășurată a dușmăniilor personale, cu irespirabila atmosferă de «regionalism» fără orizont, de suspiciune și neîncredere între «ardeleni» și «regăteni», eată unde sântem.

Și Țara — Țara cum rămâne? Și noi — cu asemenea rânduială — unde mergem?

Aceste grave și penibile întrebări ni le-am pus o seamă de români din Cluj, — români din Ardeal cari știm că «dincoace» nu sânt numai virtuți și îngeri, români din vechiul Regat, cari știm că «dincolo» nu sânt numai păcate și duri necurate, — și ni-am zis, în cugetul nostru înfiorat, că avem o datorie mare de împlinit: să pornim o mișcare de luminare a conștiinței publice românești din Ardeal, asupra elementelor ce — mai pe sus de toate divergențele politice, confesionale și sociale — ne leagă indisolubil laolaltă, ca moștenitori ai aceluiaș trecut și chezeși ai aceluiaș viitor național, cum și asupra foloșelor însăși ce pot rezulta — pentru civilizația și buna stare materială a poporului nostru — din înlăturarea cauzelor ce ne desbină, spre bucuria și profitul vrășmașilor noștri firești. Ear, pentru ca această intenție a noastră să nu rămână pluitind în lumea abstractă a idealului, am hotărât, în acelaș timp constituirea în Cluj a unei «Asociații de propagandă pentru solidaritatea națională și socială a românilor», care se va ramifica, apoi, în filiale și organizații similare, în toate orașele și în naturile României.

Ca mijloc de propagandă, putem spune de pe acum, că ne gândim, în rândul întâi la publicarea unui ziar, care, prin însuș tonul lui, să fie un exemplu de obiectivitate și cuvîntă, în mijlocul atmosferei de invective și trivialități a presei de partid, o foaie de cultură națională, de orientare morală și educație politică prin excelență. Ear, spre a da mișcării noastre maximum de prestigiu și garanție morală, am decis a ne adresa dlui profesor N. Iorga, a cărui covârșitoare personalitate culturală, al cărui incomparabil ascendent moral și patriotism fără pată sânt mai pe sus de orice contestație, cu rugămîntea de a accepta prezidenția ei de onoare.

În numele acestei «Asociații», deci, adresăm o călduroasă chemare tuturor românilor din

datoriile noastre se sporesc într-o măsură neînchipuită. Cele mai grele probleme de organizare economică și culturală ne stau înaintea, și pentru a pași cu sorți de izbândă la sănătoasa lor deslegare, se cere mai pe sus de toate, unirea în cugete și hotărâre la muncă fără răgaz a tuturor forțelor ce ni-au mai rămas în urma grelelor jertfe ale războiului.

Nu mă îndoesc că Academia Română, căreia i-a fost dat să lupte cu atâta spor în domeniul pașnic al culturii unitare române, ne va da și în viitor pilda înalțătoare a unirii tuturor la muncă pentru trainica așezare a României Nouă pe care ni-a dăruit-o Dumnezeu.

Revista Cosinzeana. Numărul 20 al revistei ilustrate «Cosinzeana» din Cluj, aduce ilustrații și articole interesante în legătură cu: Încoronarea dela Alba Iulia, Evacuarea și arderea Smyrnei, Dimisia lui Lloyd George, Mormântul lui Shackleton, descoperitorul polului de sud, Poate omul trăi fără nutrițiune? etc. La partea literară proză și poezii de Vladimier Nicoară, G. Rotica, Aurelia Pop, căpitan Locusteanu, Ion Berghia. O interesantă dare de seamă despre Anuarul institutului de istorie națională din Cluj etc. Revista dă numere de probă gratuite celor ce doresc s'o cunoască.

Transilvania, cari înțeleg necesitatea unei politici de iubire omenească, românească și creștinească între frații de același neam, unei politici a conștiinței naționale și a echilibrului social, și cari sânt dispuși să închine o parte din munca lor acestor scopuri măntuitoare, rugându-i să trimească de urgentă adesiunile lor la secretariatul «Asociației»: Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 7.

In numele «Asociației de propagandă pentru solidaritatea națională și socială a românilor»:

Cluj, 22 Octombrie 1922.

J. Paul, prof. univ. Sextil Pușcariu, prof. univ. V. Bogrea, prof. univ. Fl. Ștefănescu-Goangă, prof. univ. Nic. Drăganu, prof. univ. Dan Rădulescu, prof. univ. G. Voitești, prof. univ. G. Vălsan, prof. univ. P. Grimm, prof. univ. N. Bogdan, dir. liceului «Regina Maria», V. Lazar, profesor școala normală, dr. I. Murdășan, avocat. Pavel Roșca, dir. școalei normale de învățători. I. Constantinescu Delabaia, publicist, dr. Vas. Caba, fost deputat, dr. A. Neguș, N. Georgescu-Tistiu, publicist și profesor, N. Ghidionescu, prof. univ. Emil Panaitescu, prof. univ. M. Cîntea, fost prefect, Iustin Ilieșiu, publicist, Ion Stănescu-Papa artist dramatic și profesor la conservator.

(Urmează multe alte iscălituri).

Știrile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută la finea sfintei liturghii a predicat în biserica catedrală părintele Dr. Ioan Stanciu, profesor de religie la școlile medii din localitate.

Serviciu divin și parastas în catedrală. Miercuri viitoare, în ziua sfântului mucenic Dumitru, cu ocazia adunării generale a Asociației, în biserica catedrală va oficia sfânta liturghie I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae. La finea liturghiei I. P. S. Sa va oficia parastas pentru odihna sufletului răposatului fost președinte al Asociației Andrei Bărsăneanu.

Săcuii manifestează pentru țară. Miercuri d. a. la ora 1 s'au prezentat în București, la dl ministru al justiției, delegații săcui ardeleni și au exprimat în numele întregului popor săcuiesc sentimentele de credință și devotament față de Suverani. Delegații au strigat ungurește: «Trăească România Mare! Trăească Regele și Regina României Mari!» — Delegații au prezentat Suveranilor un album.

† **Dr. Liviu Pandrea**, notar public din Făgăraș și unul dintre cei ce au suferit toate mizeriile pribegiei în eara anului 1916, a încetat din viață în urma unei operații de stomac. Moare în vârstă abea de 40 de ani. În urmărirea i s'a făcut Duminecă, în 5 l. c., în Făgăraș. Odihnească în pace!

Poemul Reginei Maria

— „Clopotele sună” —

Cu prilejul serbărilor încoronării, M. S. Regina, inspirată de măreția momentului și condusă de înaltă evlavie creștinească, a scris un imn sub titlul «Clopotele sună», în care cu duioșie își aduce aminte de bunica Sa, Regina Victoria a Angliei.

Imnul Suveranei noastre se termină astfel:

«Clopotele sună, sună... și astăzi, eu nepoata Sa, — (a Reginei Victoria) — voi fi încoronată alături de tovarășul vieții mele, și, ascultând glasurile ușoare ale clopotelor, mă întreb dacă bătrâna, foarte bătrâna Suverană este într-o câtva mulțumită de aceea, pe care a trimis-o într-o patrie îndepărtată pentru a prelungi acolo o tradiție în care Ea credea. Acuma, alături de mine, stau două din nepoțelele sale, care și ele sânt Regine, — Regine tinere, foarte tinere, — și eu, mama lor, mama plină de speranță, de încredere în viitor, crede că și ele vor urma cu credință tradițiile moștenite de părinții și strămoșii lor.

Și clopotele sună, sună, sună...»

După incidentul din camera maghiară. Deputații și senatorii guvernamentali din Ardeal și Bănat ai parlamentului român s'au întrunit zilele acestea la senat în București și au hotărât să adreseze alegătorilor un manifest în legătură cu cele întâmplate în camera maghiară cu ocazia discursului rostit de Szilágyi, care a întrebuițat declarațiile partidului național ca armă împotriva țării noastre. O comisiune compusă din parlamentarii: Prof. G. Popovici, S. Măndrescu, Al. Lăpădatu, G. Tripon și I. U. Soricu, a redactat manifestul deputaților și senatorilor din majoritate aleși în Ardeal și Bănat; în acest manifest se osândește atitudinea partidului național, care a refuzat să participe la serbările încoronării.

Conferența orientală de pace se deschide în 13 l. c. de către președintele confederației elvețiene în Lausanne. Vor lua parte 500 de delegați și câteva sute de ziariști.

Noul prim ministru englez, Bonar Law a publicat manifestul electoral care cuprinde zece puncte: Pacea și dezarmarea asigurate prin Liga Națiunilor; revizuirea reparațiilor și datorilor interaliate; protejarea muncitorilor împotriva șomajului; libertatea absolută a comerțului; egalitatea politică și legală pentru femei; introducerea reprezentării proporționale în alegeri.

Publicația istorică de valoare. A apărut: *Anuarul Institutului de istorie națională*, publicat de Al. Lăpădatu și Ion Lupaș, profesori universitari de istoria românilor și membri ai Academiei Române, I. 1921—1922, Cluj. — Creșterea Institutului de istorie națională se datorește M. Sale Regelui, care la inaugurarea universității clujene în 1 Februar 1919 a făcut fundația pentru întemeierea acestui așezământ de mare însemnătate. Scopul institutului este «studiul istoriei române atât de vitreg tratate sub stăpânirea trecută». Acest prim anuar al Institutului conține studii, comunicări și amănunțiteări de seamă despre lucrări istorice. Articolele sânt semnate de dnii: Al. Lăpădatu, I. Lupaș, N. Drăganu, Silviu Dragomir ș. a. Volumul, cu ilustrațiuni, are 450 pagini. Il recomandăm călduros tuturor celor ce se interesează de istoria românilor.

Puterea fascismului în Italia. Partidul politic, propriu zis, numără aproape 600 000 de membri; syndicatele aderente la fascism, 800 000 de membri înscriși; grupurile militare, sânt formate din 350,000 de combatanți: în total mai mult de 1.700,000 de oameni. Fascismul a smuls masele agricole și industriale din organizațiile socialiste și le-a organizat după principiul național al colaborării claselor. Șaptezeci la sută din masele muncitorești au urmat, de bunăvoie, fascismul. Acest partid a ajuns acum la putere. Arta de a governa o țară, este însă cu totul altceva decât organizația unui partid de luptă. Mussolini a fost admirabil organizator, în acest sens. Se așteaptă acum să aducă dovadă că este și bun om de stat.

† **Nicolae Reu**, paroh ortodox român în Borgo-mijloceni, după scurtă boală și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, Duminecă în 29 Octombrie 1922 la 3 ore p. m. în al 76-lea an al vieții, 36-lea an al văduviei și 44-lea an al preoției. Rămășițele pământești ale decedatului s'au așezat spre odihnă eternă Miercuri în 2 Noembrie 1922 la 1 oră p. m. în cimitirul bisericii din Borgo-mijloceni. Odihnească în pace!

Societatea de lectură «Ioan Popasu» a studenților în teologie ort. români din Caransebeș, în ședința adunării sale generale din 24 Sept. a. c. st. v., s'a constituit, sub președenția protopop și profesor Andrei Ghidiu, în modul următor: Președinte: Andrei Ghidiu, protopop. Vice-președinte: Ioan Medelean, curs III. Secretar Aurel Lazăr c. III. Vicesecretar T. Cioban, c. I. Controlor Miron Petric, c. III. Cassier Ioan Goanță, c. II. Bibliotecar Zeno Muntean, c. II. Vice-bibliotecar: Ioan Bucovan, c. I. Membrii în comisia literară: Valeriu Suru, Coriolan Roșca, c. III. Silviu Secoșan, George Băleanu, curs. II, Petru Albeanu, Iulian Onciu, c. I. Membri ordinari ai societății sânt în număr de 45.

Urme vechi de cultură românească în Bihor, se numește broșura scrisă de dl Nicolae Firu în Oradea Mare și apărută acum în institutul de editură «Biharia» din acel oraș. Broșura de 64 pagini, cuprinde următoarele cercetări istorice: Urme de cultură bisericăască în Bihor, începutul școalelor române bihorene, și despre societățile culturale de acolo. — Prețul broșurii 10 Lei.

„Serbatoarea literară” a Societății Scriitorilor Români care se va ține în ciclul serbărilor «Asociațiunii» Joi seara la ora 9 în sala prefecturii județene, va fi un punct de atracție nu numai pentru oaspeții cari vor veni la Adunarea generală, dar și pentru publicul sibian iubitor de literatură și artă. Vor citi din operele lor: Ion Gorun I. U. Soricu și mai mulți scriitori fruntași. Dșoara Ana Voileanu, marea noastră pianistă, va cânta bucăți clasice din minuțatul dsale repertoriu. Biletele se vând la Asociațiune.

Stil. Dintr'o foaie scrisă pentru popor: «Cine dorește să ne cunoască, e necesar a citi ambii articoli». «Din primul articol nu luăm nimic înapoi» (dar înainte veți lua?). «E de considerat însă, că înutul nostru al Sibiului nu e dator de ton asupra rezultatului... — Un ziar din Blaj, unde în școale nu se mai propune limbă ungurească, are totuși simpatie deosebită pentru maghiarism»; — între altele citim: «Am răsuna bună», (Jót nevettem); «Încopciindu-se la acțiunea» ș. a.

Dare de seamă

— Două cărți —

În biblioteca «Bunului păstor» din Sibiu au apărut în anul acesta două broșuri de o deosebită însemnătate. Cea dintâi intitulată «Petru Maior și Unirea» ne arată, că învățatul protopop unit dela Reghin numai unit nu era în credința sa religioasă.

Broșura expune pe scurt păreri principale profesate de Petru Maior în privința papalității așa precum ele sânt cuprinse în «Procanonul» transcris și publicat în 1894 de C. Erbiceanu, după manuscriptul aflător la Academia Română. Primatul lui Petru e inexistent, căci Iacob și Ioan sânt numiți fiii tunetului, iar peatra nu e mai mult decât tunetul. Pavel e nmuit vasul alegerii. Sinodalitatea este principiul care răstoarnă primatul papal, fiindcă deja dela începutul creștinismului asupra divergențelor ivite se decide în sinoade, așa bunăoară cu ocaziunea discuției despre tăierea împrejur.

Infalibilitatea papei deasemenaa se întemeiază pe născociri eronate. Biserica, reprezentată prin arhierii, este infalibilă, iar nici decum papa, căci în caz contrar «la ce ne mai rupem capetele cu atâtea învățături... destul ar fi să scrii la Roma, ca de acolo prin o epistolă, prin o bulă să îți vie știința dogmatică-că». Cred, că ar fi fost foarte potrivit dacă autorul broșurei de față ar fi combătut părerea acelor scriitori ai bisericii unite, cari scuză pe Petru Maior, zicând, că doar infalibilitatea a fost dogmatizată abia în sinodul de Vatican dela 1870. Este adevărat că Petru Maior nu a apucat vremea când «nesmântnicia» papei a devenit dogmă papistașă, dar atunci pentru ce erau persecuți Maior, Clain și alții de către episcopul lor din cauza profesării unei idei religioase singulare? Nu vedem clar, că în biserica papistașă dogmele sânt suflate din mână sau mai bine zis că ele emană ca Minerva din capul lui Jupiter? Și ne întrebăm oare nu era Arie eretic și înainte de a se fi pronunțat sinodul ecumenic? Noi ortodoxii nu putem uita că învățătura lui Petru Maior nici decum nu a fost declarată eretică.

Păreriile lui Petru Maior au fost reproduse în această broșură pentru preoții uniți, cari trăiesc aproape de sufletul neschimbat al poporului, cu toate acestea argumentele aduse de Maior pot fi folositoare tuturor acelorora, cari tin la depozitul învățăturilor eterne ale Mântuitorului manifestate prin ortodoxie. Broșura încheie cu un apel sincer către frații uniți, să se întoarcă la biserica mamă.

A doua broșură este intitulată «Schisma românească sau unirea cu Roma», având 53 pagini. Cuprinsul ei ne dovedește din punct de vedere statistic că unirea cu Roma a fost un isvor de rivalități confesionale, care ne a redus în mod simțitor puterea de înaintare pe toate terenele. Recomand în special preoțimii noastre din vechiul regat să studieze temeinic broșura aceasta și sânt sigur, că își va sporii tesaurul însuflețirii cu care trebuie să se apuce de lucru spre înaintarea serioasă a bisericii ortodoxe. Broșura aceasta încă are anumite defecte. De pildă nu explică lămurit cum se face, că uniții au un număr considerabil de organizații filiale printre ortodocși. Imi iau libertatea a

semnala o singură împrejurare unică în felul ei și aptă a arăta vitregia căreia au fost supuse bisericile noastre ortodoxe. Statul maghiar avea interesul să facă parohii unite cu diumul spre a produce desbinare între români. Astfel dacă în ciutare comună se găseau circa 30 sau 40 credincioși uniți, numai dacât li constituia în parohie, acordând preotului unit ajutor din fondul religios, ba li mai punea la dispoziție și casă parohială. Inșă li trebuia statului o apucătură spre a face acest lucru:

Ca să dai ajutor de stat, parohia trebuie să aibe un anumit număr de credincioși. Deci la parohia care avea circa 30 credincioși mai afilia încă cel puțin câte 10-15 filiale, deși în fiecare se găseau abea 2-20 uniți. În schimb însă parohiile ortodoxe, din comunele unde se aflau și unți organizați în parohie cu un număr redus de sufete, deși aveau un număr preponderent de sufete, nu au beneficiat de nici un ajutor din partea statului.

Istoria viitoare a bisericii noastre, credem, nu va mai înregistra asemenea pagini în detrimentul ortodoxiei, care a fost temelgia întregirii neamului nostru.

Diacon Dr. G. Comșa

Nr. 326/1922

(194) 1-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa I-a Mergos-Miclești, din protopresbiteratul Lupșa se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt: venitele dela parohie din coala B, și salariul și gradațiile din bugetul statului.

Concursele — documentele conform regulamentului parohial — se înaintează subscrierului oficiu în termenul deschis, iar concurenții — cu observarea preșcriselor din regulament — se prezintă înainte de alegere în parohie, spre a cânta, cuvânta, eventual celebra, și a face cunoștință cu poporul.

În lipsa de concurenți pentru parohiile de clasa I, se pun în candidație și concurenții cu calificație pentru parohiile de clasa a doua.

Baia-de-Arieș, 28 Sept. (11 Oct.) 1922. Oficiul protopresbiterat ortodox român al Lupșei, în înțelegere cu comitetul par. concernent.

Vasile Gan
protopresbiter

Nr. 322/922 prot.

(193) 1-3

Concurs

Pentru întregirea posturilor de învățători la școala primară confesională ort. rom. din Sârbi, protopresbiteratul Ilia, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Emolumentele împreunate cu 1 post sânt: Locuință, grădină, lemne în natură, iar dela comuna bisericască Lei 400 anual și întregirea dela stat.

Cele pentru postul al II-lea va da statul pe baza legii în complet.

Cererile să se înainteze în termenul indicat, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopopesc, cu îndatorirea că concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Sârbi, la 8 Octomvrie 1922.

Silviu Andricia
preș. com. par.

Man Solomon
epitrop cassar

În înțelegere cu comitetul parohial.

Ilia, la 5/18 Octomvrie 1922.

Const. Moldovan
protopresbiter

Nr. 2575/1922

(195) 1-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de profesor de Religie la școala medie de fete din Cluj sistemizat cu ordinul Ministrului de Instrucție Nr. 28928 V. 1922, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Catedra aceasta se completează cu orele de Religie dela școala Medie de băieți, școala Tehnică și școala superioară comercială. Concurenții vor avea să dovedească calificația cerută în ordinul resortului de Culte Nr. 12273 1919.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Retribuția e cea stabilită în normele de salarizare a corpului didactic dela școalele secundare.

Concursele cu documentele necesare se vor înainta acestui Consistor până la termenul indicat.

Cluj, la 30 Octomvrie 1922.

Consistorul Diecezan:

Nicolae Ivan
episcop

Institutul Obstetric Sibiu

Pentru ziua de 1 Ianuar 1923 se caută

O menajeră

la bucătăria Institutului obstetric Sibiu (Școala de moașe) din Strada Hailer Nr. 1.

Informațiuni se vor da la Direcțiunea Institutului. (196) 1-1

Director medic șef:

Dr. Süßmann.

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2:30, 10:40, 14:35, 20:40.
2. Spre Vinț: 4:05, 18:35
3. Spre Râu-Vadului, Peatra-Olt, București: 2:54, 13:45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraș: 5:05, 15:59.
5. Spre Ciznădie: 5:16, 9:30, 15.
6. Spre Agnita, Sghișoara: 17:45.
7. La Ocna, tren școlar: 6:20, 13:25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1:13, 9, 15:23, 18:50.

2. Dela Vinț: 10:20, 17:04.
3. Dela Râu Vadului, Peatra Olt, București: 1:44, 12:20 (accelerat), 16:15.
4. Dela Făgăraș: 8:30, 14:13.
5. Dela Ciznădie: 7, 11:35, 20:03.
6. Dela Sghișoara: 8:50.
7. Dela Ocna, tren școlar: 7:30, 14:34.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Cuvântări bisericesti

de arhimandritul Ilarion Mircea, egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii și la unele sârbători de peste an. Prețul 14 Lei.

Catalogul

cărților și imprimatelor (blanchetelor) din editura și depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărți bune și folositoare, grupate în XXV de titli, precum și specificarea de blanchete în afaceri bisericesti, școlare și epitropești pentru oficiile protopresbiterale și parohiale, asemenea și pentru direcțiunile liceelor și școalelor primare, a apărut și s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit portretele MM. LL. regele Ferdinand I și regina Maria, a arhiepiscopului-mitropolit Andrei baron de Șaguna, Miron Romanul și Ioan Mețianu, și a marelui mecenat Emanuil Gozșdu, precum și diferite icoane.

Se pot comanda la Librăria arhidiecezană și odoare și odăjdii bisericesti, cu prețurile cele mai reduse. Se publică separat broșurile dela 62 «Bibliotecii» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantajos prin rambursare.

Se primesc comande și pentru cărți cari nu se cuprind în catalog, procurându-se cu posibilă grabire.

Librăria primește comande și pentru procurarea de sigile și stampile.

Prețul catalogului: 2 lei, ear porto postal 50 bani.

La Librăria Arhidiecezană în Sibiu, se află de vânzare

Noul Testament (cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudu Lei 2—, broșat Lei 4—, plus porto postal Lei 2—.

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare următoarele

Tipărituri

Pentru școalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee și civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exhibite.
Tipărituri pentru bugetele școlare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor școlare.
Bilet de informație la însinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admonierea elevilor.

Pentru școalele primare:

Registre pentru absenții și clasificării.
Matricole școlare.

În editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 20 Lei.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericăsească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,

profesor universitar și membru al Acad. române

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui Ioan Mețianu, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 30 Lei plus porto postal 5 Lei.

Anunțuri și reclame

Singurul ziar care poate fi întrebunțat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.